

ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS
THE RESEARCH INSTITUTE OF THE FINNISH ECONOMY
Lönnrotinkatu 4 B 00120 Helsinki Finland Tel. 358-9-609 900
Telefax 358-9-601 753 World Wide Web: <http://www.etla.fi/>

Keskusteluaiheita - Discussion papers

No. 579

Jyrki Ali-Yrkkö - Sari Sirviö -
Pekka Ylä-Anttila

ULKOMAALAISET YRITYKSET SUOMESSA

- ONNISTUNEITA YRITYSOSTOJA VAI

TEHOKKAAMPAA TOIMINTAA?

Kiitämme Teknologian kehittämiskeskusta (TEKES) sekä
Kauppa- ja teollisuusministeriötä tutkimusprojektia varten
saamastamme rahoituksesta.

ALI-YRKKÖ, Jyrki, SIRVIÖ, Sari ja YLÄ-ANTTILA, Pekka, ULKOMAALAISET YRITYKSET SUOMESSA - ONNISTUNEITA YRITYSOSTOJA VAI TEHOKKAAMPAA TOIMINTAA? Helsinki, ETLA, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos, The Research Institute of the Finnish Economy, 1997, 23 s. (Keskusteluaiheita, Discussion Papers; ISSN 0781-6847; no. 579).

TIIVISTELMÄ: Tutkimuksessa tarkastellaan ulkomaisomisteisiä yrityksiä Suomessa käyttäen aineistona tilinpäätösaineistoa 500 suurimmasta Suomessa toimivasta yrityksestä. Ulkomaalaisomisteisten yritysten määrä Suomessa on kasvanut viime vuosina selvästi. 500 suurimmasta yrityksestä jo noin 30 % on ulkomaisessa omistuksessa, kun vastaava osuus 1980-luvun puolivälissä oli noin 15 % ja vuonna 1990 vajaat 20 %. Ulkomaalaisomisteisten yritysten osuus teollisuuden työvoimasta ja osuus teollisuustuotteiden viennistä on jo noin kymmenes. Osuudet ovat kasvaneet noin kaksinkertaisiksi 1990-luvun aikana. Keskeisin ero suomalais- ja ulkomaalaisomisteisten yritysten välillä on sijoitetun pääoman tuotossa. Ulkomaiset omistajat ovat keskimäärin saaneet paremman tuoton sijoitetulle pääomalle kuin suomalaiset omistajat. Ero on kasvanut 1990-luvun aikana. Vertailu osoittaa, että ulkomaalaiset ovat ostaneet Suomesta yrityksiä, joiden pääoman tuottoaste on ollut keskimääräistä korkeampi. Sen lisäksi ulkomaalaisomistukseen siirtyneiden yritysten tuottoaste on parantanut enemmän kuin suomalaisten, mikä on johtunut pääoman tehostuneesta käytöstä.

AVAINSANAT: Ulkomaalaisomisteiset yritykset, suorat sijoitukset, kannattavuus, tuottavuus, yrityskaupat, yritysten kansainvälistyminen.

ALI-YRKKÖ, Jyrki, SIRVIÖ, Sari ja YLÄ-ANTTILA, Pekka, FOREIGN-OWNED FIRMS IN FINLAND - SUCCESSFUL ACQUISITIONS OR BETTER PERFORMANCE? Helsinki, ETLA, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos, The Research Institute of the Finnish Economy, 1997, 23 p. (Keskusteluaiheita, Discussion Papers; ISSN 0781-6847; no. 579).

ABSTRACT: The report looks at foreign direct investment in Finland and performance of foreign-owned firms using data on the 500 largest firms in Finland. The number of FDIs in Finland has increased fairly fast during the last decade. Among the top 500 firms close to 30 % are foreign-owned companies whereas the corresponding share in the mid-1980s was 15 % and in 1990 less than 20 %. The share of foreign owned companies in total industrial employment and exports of industrial goods is about 10 %. The shares have almost doubled during the 1990s. The most striking difference between the foreign-owned and Finnish-owned firms is in the rate of return. In 1995 the rate of return on capital employed was more than one third higher in foreign-owned firms. The comparative analysis indicates that in the Finnish firms acquired by foreign ones the rate of return has been higher than average. In addition, the profitability has increased over time more than in Finnish owned firms due to improved capital output ratios.

KEY WORDS: Inward FDIs, foreign acquisitions, performance of firms, internationalization of business.

Yhteenveto

Tutkimuksessa tarkastellaan ulkomaalaisomisteisia yrityksiä Suomessa käyttäen tilinpäätöstietoja 500 suurimmasta Suomessa toimivasta yrityksestä. Ulkomaiset yritykset työllistävät joka kymmenennen suomalaisen teollisuustyöntekijän. Nämä yritykset ovat myös tärkeitä viennin kannalta. Ulkomaisten yritysten viennin osuus koko Suomen teollisuuden viennistä on jo lähes kymmenen prosenttia. Ulkomaalaisomisteisissa teollisuusyrityksissä viennin osuus liikevaihdosta on jonkin verran suurempi kuin suomalaisomisteisissa.

Keskeisin ero suomalais- ja ulkomaalaisomisteisten yritysten välillä on sijoitetun pääoman tuotossa. Ulkomaiset omistajat ovat keskimäärin saaneet paremman tuoton pääomalleen kuin suomalaiset omistajat. Ero on kasvanut vuodesta 1990 vuoteen 1995. Kannattavuuserot johtuvat suomalaisyritysten heikommasta pääoman kiertonopeudesta. Sen sijaan liikevoitolla mitattuna kotimaiset yritykset ovat kannattaneet ulkomaalaisia paremmin. Ulkomaiset yritykset ovat onnistuneet yritysostoissaan hyvin. Vuosina 1991-1995 ulkomaalaisomistukseen siirtyneet yritykset ovat olleet kannattavampia kuin yritykset keskimäärin. Onnistuneiden yritysostojen lisäksi ulkomaalaiset ovat myös omilla toimillaan lisänneet sijoitetun pääoman tuottoastetta.

Kannattavuuden lisäksi myös työn tuottavuudessa ja yritysten velkaantuneisuudessa näkyy eroja. Ulkomaiset yritykset ovat olleet tuottavampia ja niiden velkaantuneisuus ei ole yhtä suuri kuin kotimaisten yritysten.

Yksittäisten esimerkkien perusteella näyttää siltä, että ulkomaalaisomistus on avannut suomalaisille teknologiayrityksille uusia markkinointikanavia ja siten kasvattanut niiden vientiä. Jatkotutkimuksia ajatellen tulevaisuudessa tulisikin selvittää miten ulkomaiset yritykset ovat vaikuttaneet Suomen teknologiseen ja teollisuuden rakenteeseen.

1. JOHDANTO	1
1.1 Suomi entistä kiinnostavampi sijoituskohde	1
1.2 Myös Ruotsissa ulkomaalaisomistus lisääntynyt	3
1.3 Aiempaa tutkimusta vähän	4
1.4 Tutkimuksen tavoitteet ja eteneminen	5
2. AINEISTON KUVAUS	6
3. EROT SUOMALAIS- JA ULKOMAALAISOMISTEISISSA	13
3.1 Kannattavuuserojen syyt	14
3.2 Onnistuneita yritysostoja vai tehokkaampaa toimintaa?	15
4. JOHTOPÄÄTÖKSET	19
5. LÄHTEET	21
6. LIITTEET	22

1. Johdanto

1.1 Suomi entistä kiinnostavampi sijoituskohde

Suomalaiset yritykset ovat parin viime vuosikymmenen aikana sijoittaneet ulkomaille selvästi enemmän kuin ulkomaiset yritykset Suomeen. Suomalaisten yritysten suorien sijoitusten kanta on noin 2.5-kertainen verrattuna ulkomaisten yritysten sijoituskantaan Suomessa.

Suomi sijoituskohteena on kuitenkin alkanut kiinnostaa ulkomaisia yrityksiä yhä enemmän. Moni entinen suomalaisyritys on saanut ulkomaalaisen omistajan. Ulkomaisten yritysten merkitys Suomen kansantaloudelle kasvaa jatkuvasti mitataan merkitystä sitten viennillä tai työllisyydellä. Vuonna 1995 Suomen 500 suurimmasta yrityksestä jo lähes 30 prosenttia oli ulkomaalaisomisteisia. Joukossa olevien teollisuusyritysten vienti vastasi yli kymmeneksestä Suomen tavaravientiä. Teollisista työpaikoistakin lähes 10 prosenttia oli näissä yrityksissä. Lähivuosina osuudet tulevat kasvamaan entisestään.

Ulkomaisia yrityksiä vetävät Suomeen monet seikat. Venäjän läheisyys ja sen valtavat markkinat kiinnostavat osaa yrityksistä. Toisia houkuttelee suomalaisyritysten käytössä oleva teknologia ja osaava henkilöstö. Huipputekniikan ja ohjelmistoalan yrityksiä siirtyykin ulkomaalaisille kasvavaa tahtia. Kolmantena syynä voi olla kilpailijan ostaminen pois markkinoilta (ks. Paasonen 1994, Puhakka 1995).

Ulkomaisten yritysten Suomeen tulo ei ole aivan uusi asia. 1930-luvulta aina 1990-luvun alkuun saakka lainsäädäntö kuitenkin rajoitti huomattavasti ulkomaalaisomistusta. 1800-luvun puolella Suomessa toimi vain yksi ulkomaisessa omistuksessa oleva yritys, Siemens Oy. 1950- ja 1960-luvuilla Suomeen sijoittui jonkin verran mm. elektroniikkateollisuuden kokoonpanoyrityksiä, jotka toimittivat tuotteita Pohjoismaiden markkinoille (ks. Lovio 1992). 1960- ja 1970-luvuilla

puolestaan ruotsalaiset yritykset perustivat Suomeen tai hankkivat täältä lukuisia vaate- ja tekstiilitehtaita. Runsas työvoiman tarjonta sekä alhaiset kustannukset kiinnostivat ruotsalaisia. 1970-luvulla tuli myös runsaasti ruotsalaisia rakennusurakoitsijoita.

Vuonna 1993 poistettiin kaikki ulkomaalaisomistusta koskevat rajoitteet. Seuraavana vuonna Suomeen suuntautuikin ennätysellinen määrä suoria sijoituksia. Kova vauhti jatkui vuonna 1995. Yritysten lukumäärinä tarkastellen Suomeen tuli enemmän ulkomaisia sijoituksia kuin koskaan aikaisemmin.

Ulkomaiset teollisuusyritykset ovat tulleet Suomeen pääosin yrityskauppojen kautta. Myyjää Suomessa on riittänyt, sillä suomalaisyritykset keskittyvät nyt ydinosaamiseensa ja myyvät rönsyjään edelleen pois. Ostajana on usein ulkomainen yritys.

Viime vuosina on tapahtunut paljon. Nokia myi Nokia Alumiinin sekä Nokia Paperin yhdysvaltalaisille ja TV-tuotantonsa hongkongilaisille. Ahlström-konsernista lähtivät Sähkötarvikkeet, Riihimäen Lasi ja Pyropower. Norjalaiset ostivat Tampellan voimakattiloita valmistavan Tampella Powerin. Rettigin 150-vuotinen perinne Suomen tupakkateollisuudessa päättyi, kun Oy P.C. Rettig Ab myytiin yhdysvaltalaisille. Marraskuussa 1996 Metsä-Serla myi kemianteollisuutensa Ruotsiin.

Nämä kaikki ovat esimerkkejä suuriin tai suurehkoihin yrityksiin liittyvistä yrityskaupoista. Niiden taustalla on pääosin 1980-luvulla toteutetut yritysraakenteiden muutokset. Tuolloin valtaosa suomalaisia suuryrityksiä uudelleenorganisoiitiin tulosityksikköpohjaisiksi kolmiportaisiksi konserneiksi. Liiketoimintayksiköiden ostaminen ja myyminen on tämän jälkeen ollut merkittävä osa Suomen yritysraakenteen muutosta. Yritykset ovat keskittyneet perusliiketoimintaansa ja erityisesti 1990-luvulla yritysten osia on myyty laman heikentämän rahoitusaseman vahvistamiseksi.

1990-luvulla on nähty myös toinen ulkomaalaisomistusta lisännyt ilmiö: korkean teknologian Pk-yrityksiä on kasvavassa määrin siirtynyt ulkomaiseen omistukseen. Suomeen on erityisesti telekommunikaatiosektorille syntynyt erityisosaaamista, josta ulkomaalaiset sijoittajat tai toiset alan yritykset ovat olleet kiinnostuneita. Näitä investointeja ja niiden taustoja on toistaiseksi tutkittu varsin vähän.

1.2 Myös Ruotsissa ulkomaalaisomistus lisääntynyt

Ruotsissa ulkomaalaisomistuksen tilanne on ollut jokseenkin samanlainen kuin Suomessa. Pääomaliikkeitä säädeltiin samalla tavoin ja ulkomaalaisomistusta koskevat rajoitukset olivat voimassa 1990-luvun alkuun saakka. Ruotsissa - samaan tapaan kuin Suomessa - ulkomaille suuntautuneet suorat sijoitukset ovat olleet tuntuvasti suurempia kuin maahan tulleet sijoitukset. Ruotsissakin ulkomaalaisomistusta koskevat rajoitukset poistuivat vasta ETA-jäsenyyden seurauksena. Tosin käytännössä suhtautuminen ulkomaalaisomistukseen oli sielläkin varsin liberaalia.

1990-luvun kehitys on Ruotsissa ollut samantyyppistä kuin Suomessa. Vuosi 1995 oli merkittävä suorien sijoitusten osalta: niitä virtasi naapurimaahamme peräti 81,4 miljardia kruunua. Määrä kaksinkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna (Svensk näringsliv och näringspolitik, NUTEK 1996). Ulkomaalaisomisteiset yritykset työllistivät vuonna 1994 Ruotsissa kymmenisen prosenttia työllisistä. Joka kuudes teollisuuden palveluksessa ja kahdestoista palvelusektorin työntekijä toimi ulkomaalaisomisteisessa yrityksessä. Eniten työllistivät sveitsiläiset, hollantilaiset ja yhdysvaltalaiset yritykset. Sen jälkeen tulivat suomalaisyritykset.

Ruotsin suomalaisyritykset toimivat pääosin teollisuudessa. Japanilaiset ovat olleet vahvoja palvelusektorilla; vasta viime vuosina ne ovat kiinnostuneet ruotsalaisesta teollisuudesta. Yritysmääriä tarkasteltaessa kärjessä olivat yhdysvaltalaiset yritykset. Vuonna 1993 ulkomaiset yritykset vastasivat viidenneksestä Ruotsin viennistä. Ulkomaisissa teollisuusyrityksissä viennin osuus liikevaihdosta oli

keskimäärin lähes 50 prosenttia, koko teollisuuden keskiarvon ollessa 44 prosenttia. Ulkomaalaisyritysten sijoitetun pääoman tuotto ylitti teollisuuden keskimääräisen tuoton. Ulkomaiset saivat 19 prosentin tuoton pääomalleen, kun koko teollisuuden keskiarvo jäi 14 prosenttiin. Myös tuottavuudessa ulkomaalaiset menestyivät hieman ruotsalaisia paremmin.

1.3 Aiempaa tutkimusta vähän

Kirjallisuudesta löytyy tutkimuksia, joissa on tarkasteltu yrityskauppojen vaikutuksia ostettuihin yrityksiin. Yleensä niissä ei kiinnitetä huomiota uuden omistajan kansallisuuteen. Lichtenbergin ja Siegelin (1992) tutkimuksessa tarkasteltiin Yhdysvalloissa tehtyjä yrityskauppoja. Tulosten mukaan ostettujen yritysten tuottavuus oli hankintahetkellä keskimääräistä alempi. Omistusmuutoksen jälkeen tuottavuus nousikin voimakkaasti. McGuckin & Nguyen (1995) tutkimuksessa tarkasteltiin yhdysvaltalaisia elintarvikealan yrityksiä. Ostetut yritykset olivat jo hankintahetkellä keskimääräistä tuottavampia. Yrityskaupan jälkeen tuottavuus kohosi entisestään.

Heikkilän (1994) tutkimuksessa tarkasteltiin Suomeen suuntautuneita ulkomaisia investointeja. Aineistona käytettiin Suomen Pankin tilastoja suorista sijoituksista. Tulosten mukaan vuosina 1981-88 ulkomaalaisomisteisten yritysten toiminta kannatti jokseenkin yhtä hyvin kuin suomalaisomisteisten toiminta. Vuosina 1989-1992 ulkomaalaisten omistamat yritykset menestyivät paremmin kuin kotimaiset. Varsinkin viimeisinä tarkasteltavina vuosina, 1991-92, ero kasvoi merkittävästi. Erityisesti teollisuudessa toimivat ulkomaiset yritykset menestyivät hyvin. Kannattavuuden lisäksi eroja oli yritysten vakavaraisuudessa. Kaupan alan ulkomaiset yritykset olivat selvästi vakavaraisempia kuin alan yritykset keskimäärin Suomessa. Teollisuudessa vuosina 1989-90 ulkomaalaisyritysten vakavaraisuus oli selvästi parempi kuin suomalaisten. Suhdanteen kääntyessä laskukaudeksi tilanne muuttui ja seuraavana vuonna vakavaraisuus läheni alan keskiarvoa.

Paasosen (1994) kyselytutkimuksen mukaan Suomessa toimivat ulkomaiset yhtiöt olivat tyytyväisiä kannattavuuteensa. Teollisuusyritykset tekivät keskimäärin selvästi parempaa tulosta kuin myyntiyhtiöt. Yrityksen kokoa tarkastellen varsinkin pienet alle 100 henkilön yritykset ylittivät kannattavuusodotuksensa. Myös Puhakan (1995) tutkimuksen mukaan ulkomaalaisten kokemukset Suomesta olivat myönteisiä.

1.4 Tutkimuksen tavoitteet ja eteneminen

Tämän tutkimuksen tavoitteena on:

- Kuvata ulkomaisten yritysten merkitystä Suomen kansantaloudessa.
- Tarkastella koti- ja ulkomaisomisteisten yritysten eroja. Poikkeavatko ulkomaalais- ja suomalaisomisteisten yritysten kannattavuus ja tuottavuus toisistaan?
- Mitkä ovat syyt koti- ja ulkomaisten yritysten välisiin mahdollisiin eroihin?
- Miten ulkomaalaisomistus on vaikuttanut yritysten tuottavuuteen ja kannattavuuteen?

Raportin rakenne on seuraava. Luvussa kaksi kuvataan tutkittavaa aineistoa. Aineisto koostuu Suomen 500 suurimmasta yrityksestä, joita tarkastellaan 1990-luvulla. Lisäksi selvitetään se, mistä maista sijoittajat ovat tulleet ja mihin sektoriin ne ovat sijoittaneet. Luvussa kolme on selvitetty suomalais- ja ulkomaalaisomisteisten yritysten eroja. Suurimmat erot löytyvät kannattavuudesta ja tuottavuudesta. Luvun lopuksi selvitetään, mistä erot johtuvat. Luku neljä sisältää johtopäätökset ja ehdotuksia jatkotutkimuksen aiheiksi.

2. Aineiston kuvaus

Tutkimuksessa käytetty aineisto perustuu Talouselämä-lehden ja Etlatieto Oy:n yritystietokantaan. Tietokannassa on 300-500 Suomen suurimman yrityksen tilinpäätöstiedot vuosilta 1986-1995. Tietokantaa täydennettiin tätä selvitystä varten mm. vientiä ja omistusrakennetta koskevilla tiedoilla. Tietojen täydentämisessä lähteinä käytettiin itse yrityksiä, Investment in Finland Bureauta sekä Talouselämän ja muiden lehtien julkaisemia yrityskauppatietoja.

Omistajamaa määriteltiin tutkimuksessa määräysvallan perusteella. Tällöin esimerkiksi Nokia tulkittiin suomalaisomisteiseksi, vaikka suurin osa Nokian osakkeista onkin ulkomaalaisessa omistuksessa. Yksittäisellä ulkomaalaisella omistajalla ei kuitenkaan ole merkittävää määräysvaltaa.

Suomalaisomisteisten ja ulkomaalaisomisteisten yritysten eroja selvitettiin kahdella vertailulaskelmalla, joihin poimittiin yritykset eri perustein (taulukot 2.1 ja 2.2). Ensimmäiseen valittiin kaikki suuryritysrekisterissä esiintyneet yritykset vuonna 1990 ja 1995. Toiseen laskelmaan valittiin yritykset, joiden omistajan kotimaa oli pysynyt muuttumattomana vuosina 1990-1995.

Vuosina 1990-1995 vain kahdeksan yritystä 500 suurimman yrityksen listalta myytiin ulkomaalaiselle kokonaisuudessaan. Lähes kaikki ulkomaalaisomistukseen siirtyneet yritykset ovat siten olleet konsernin osia tai liikevaihdoltaan pienempiä kuin 500 suurimman listalla olleet yritykset.

Taulukko 2.1 Ulkomaalaisomisteisten yritysten osuus Suomen suurimmista yrityksistä (kaikki yritykset)

Vuosi	<u>Kaikki yritykset</u>					
	Ulkomaalaisomisteisia		Suomalaisomisteisia		Yhteensä*	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1986	40	15	225	85	265	100
1990	91	19	388	81	479	100
1995	104	27	288	73	392	100

Vuosi	<u>Kaikki yritykset sektoreittain</u>		
	Ulkomaalaisomisteiset, kpl	Suomalaisomisteiset, kpl	Yhteensä, kpl
1990	91, joista - kauppaa 51 - palvelu 7 - teollisuus 33	388, joista - kauppaa 121 - palvelu 70 - teollisuus 197.	479
1995	104, joista - kauppaa 57 - palvelu 10 - teollisuus 37 - teollisuus ilman metsäteollisuutta 36.	288, joista - kauppaa 78 - palvelu 56 - teollisuus: 154 - teollisuus ilman metsäteollisuutta 141.	392

* Vuonna 1986 listassa oli 300 ja vuosina 1990 ja 1995 500 Suomen suurinta yritystä. Näitä pienemmät otoskoot johtuvat puutteellisesta aineistosta.

Taulukko 2.2. Ulkomaalaisomisteisten yritysten osuus Suomen suurimmista yrityksistä (yritykset, joiden omistus pysynyt muuttumattomana)

	Yritykset, joiden omistus pysynyt muuttumattomana.		
	Ulkomaalaisomisteiset, kpl	Suomalaisomisteiset, kpl	Yhteensä, kpl
1990-1995	52, joista - kauppaa 38 - palvelu 1 - teollisuus 13	168, joista - kauppaa 45 - palvelu 30 - teollisuus 93	220

Ulkomaalaisomisteisten yritysten määrä on lisääntynyt selvästi Suomessa 1986-1995. Ilmiö on nähtävillä taulukon 2.1 ulkomaalaisomisteisten yritysten määristä. Kun vuonna 1986 ulkomaalaisomisteisia yrityksiä oli vain 15 %, vuonna 1990 niitä oli 19 % ja vuonna 1995 jo peräti 27 %.

Yhä useampi ulkomaalaisomisteinen yritys on siis kivunnut 500 Suomen suurimman yrityksen joukkoon. Yritysmäärät ovat kasvaneet kaikilla sektoreilla. Alojen keskinäiset suhteet ovat kuitenkin muuttuneet. Teollisuuden¹ ja palveluiden osuus on kasvanut, kun taas tukku- ja vähittäiskaupan osuudet ovat vähentyneet (taulukko 2.3).

Taulukko 2.3. Ulkomaalaisomisteisten yritysten määrät sektoreittain 1990 ja 1995

Toimiala	Vuosi 1990		Vuosi 1995		Muutos 1990-1995, %-yksikköä
	kpl	% ulkomaalaisomisteisista	kpl	% ulkomaalaisomisteisista	
Teollisuus	33	36 %	53	40 %	+4 %
Kauppa	52	57 %	64	48 %	-9 %
Palvelut	6	7 %	15	11 %	+4 %
Yhteensä	91	100 %	132	100 %	

1990-luvun ensimmäisellä puoliskolla suorat sijoitukset ovat suuntautuneet yhä useammalle toimialalle. Energia-alan ensimmäinen yritysosto tapahtui, kun Hämeen Sähkö siirtyi ruotsalaisille. Myös pitkään kansallisomaisuutena vaalitun metsäteollisuuden ulkomaalaiset yritysostot ovat lisääntyneet. Suorat sijoitukset ovat myös levittäytyneet tasaisemmin eri toimialoille (taulukko 2.4). Teollisuudessa metalliteollisuuden rinnalle on yritysmäärällä mitattuna tulossa rakennus- ja rakennusaine- sekä elintarviketeollisuus. Molempien osuus on toimialavertailussa lisääntynyt. Metallin osuus on puolestaan vähentynyt saman verran. Palvelusektorilla etenkin kuljetus ja huolinta-alan yritysten määrä ja suhteellinen osuus on ollut kasvussa. Vähittäiskauppaa lukuunottamatta kaupan kaikkien toimialojen suhteelliset osuudet ovat pienentyneet.

¹ Tietotekniikan alan yrityksistä teollisuuteen luettiin ICL. Loput luettiin kaupan piiriin.

Kaupan osuuden suhteellisesta laskusta huolimatta tukkukauppa ja tietotekniikka ovat pysyneet suurimpina yksittäisinä toimialoina (taulukko 2.4). Vuonna 1995 neljäsosa ulkomaalaisomisteisten yritysten määrästä oli tukkukaupan ja noin kymmenesosa tietotekniikan alalla. Kaupan tärkeä asema johtuu Suomen pienistä kotimarkkinoista. Ulkomaisten yritykset katsovat kannattavammaksi perustaa Suomeen myyntiyhtiöitä kuin tuotantolaitoksia (ks. OECD Reviews of Foreign Direct Investment, Finland 1995).

Taulukko 2.4 Ulkomaalaisomisteisten yritysten määrä toimialoittain 1990 ja 1995

Toimiala	Vuosi 1990		Vuosi 1995		Muutos 1990-1995, %-yksikköä
	kpl	% ulkomaalais- omisteisista	kpl	% ulkomaalais- omisteisista	
Teollisuus					
Elintarvike	2	2,2 %	7	5,3 %	3,1 %
Energia			1	0,8 %	0,8 %
Kemia ja muovi	7	7,7 %	8	6,1 %	-1,6 %
Lasiteollisuus*			1	0,8 %	0,8 %
Metalli	11	12,1 %	11	8,3 %	-3,8 %
Metsä	1	1,1 %	3	2,3 %	1,2 %
Moniala	4	4,4 %	4	3,0 %	-1,4 %
Rakennus, rakennusaine	4	4,4 %	10	7,6 %	3,2 %
Sähkö ja elektroniikka	3	3,3 %	7	5,3 %	2,0 %
TeVaNaKe	1	1,1 %	1	0,8 %	-0,3 %
Kauppa					
Autokauppa	7	7,7 %	9	6,8 %	-0,9 %
Päivittäistavaratukku	1	1,1 %	2	1,5 %	0,4 %
Tietotekniikka**	11	12,1 %	12	9,1 %	-3,0 %
Tukkukauppa	25	27,5 %	33	25,0 %	-2,5 %
Vähittäiskauppa	2	2,2 %	3	2,3 %	0,1 %
Öljykauppa	5	5,5 %	5	3,8 %	-1,7 %
Palvelu					
Graafinen ja viestintä	1	1,1 %	1	0,8 %	-0,3 %
Kuljetus ja huolinta	2	2,2 %	4	3,0 %	0,8 %
Mainostoimisto	1	1,1 %	2	1,5 %	-0,7 %
Palvelu	2	2,6 %	8	6,1 %	3,9 %
Yhteensä	91	100 %	132	100 %	0 %

*Lasiteollisuus erotettiin rakennus ja rakennusaineteollisuudesta vuonna 1994. Vuonna 1990 lasiteollisuudesta ylsi kaksi ulkomaalaisomisteista yritystä Suomen 500 suurimman yrityksen listalle.

** Sisältää myös ICL:n.

Merkittävimmit suorita sijoituksia suomalaisiin yrityksiin tehneet maat ovat Ruotsi, Yhdysvallat ja Saksa. Kärjessä ei viimeisten kuuden vuoden aikana ole tapahtunut suuria muutoksia. Ruotsalaiset omistavat edelleen kolme yritystä kymmenestä ja yhdysvaltalaiset noin joka viidennen ulkomaalaisomisteisen yrityksen. Saksalaisten omistusosuus on hieman pienentynyt. Viime vuosina omistusosuuksiaan ovat kasvattaneet Norja, Ranska, Tanska ja Japani (taulukko 2.5).

Ruotsalaisia yritysostajia on kiinnostanut rakennusala, tukkukauppa sekä kuljetus ja huolinta. Ulkomaalaisomisteiset kuljetus- ja huolintayritykset pyörittävät jo lähes 80 %:ia toimialan liikevaihdosta. Yhdysvaltalaisilla on eniten sähkö- ja elektroniikka-, tietotekniikka- sekä tukkukauppa-alan yrityksiä, saksalaisilla puolestaan teknisten tuotteiden tukkukaupan yrityksiä.

Taulukko 2.5. Ulkomaalaisomisteisten yritysten määrä omistajamaittain 1990 ja 1995

Omistajamaa	Vuosi 1990		Vuosi 1995	
	kpl	%	kpl	%
Australia			1	0,8 %
Hollanti	5	5,6 %	7	5,3 %
Iso-Britannia	6	6,7 %	8	6,1 %
Italia	1	1,1 %		
Japani			4	3,0 %
Kanada	2	2,3 %	1	0,8 %
Norja	3	3,4 %	6	4,6 %
Ranska	5	5,6 %	8	6,1 %
Ruotsi	26	29,2 %	39	29,6 %
Saksa	10	11,2 %	10	7,6 %
Sveitsi	4	4,5 %	5	3,8 %
Tanska	1	1,1 %	4	3,0 %
Yhdysvallat	22	24,7 %	35	26,5 %
Venäjä*	4	4,5 %	4	3,0 %
Yhteensä	89	100 %	132	100 %

* vuonna 1990 Neuvostoliitto

Ulkomaalaisomisteisten yritysten työllistävä vaikutus on suurin teollisuudessa, sillä vuonna 1995 noin 9 % teollisuuden työntekijöistä työskenteli ulkomaalai-

somisteisissa yrityksissä (taulukko 2.6). Kaupassa osuus oli 4 % ja palveluissa vain reilu 1 %. Kaiken kaikkiaan listan ulkomaalaisomisteisten yritysten työllisyys Suomessa oli noin 60 000 henkilöä. Ulkomaalaisomisteisten yritysten keskinäisessä vertailussa kaksi kolmesta työskenteli teollisuudessa, joka viides kaupassa ja joka kuudes palveluelinkeinoissa.

Taulukko 2.6. Ulkomaalaisomisteisissa yrityksissä työskentelevien osuus työllisistä eri sektoreilla vuonna 1995

Sektori	Työlliset ulkomaal. omisteisissa yrityksissä, henkilöä**	Työlliset kaikkiaan, henkilöä	Ulkomaal. omisteisissa työskentelevien osuus
Kauppa	12 287	300 000	4,10 %
Palvelu*	9 939	815 000	1,22 %
Teollisuus	40 724	454 000	8,97 %
Yhteensä	62 950	1 569 000	4,01 %

*vain yksityinen sektori

** Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaalaisomisteiset yritykset ovat kasvattaneet osuuttaan työllisyydestä ja viennistä (taulukot 2.6 ja 2.7). Vuosina 1990-1995 kolmessakymmenessä suurimmassa ulkomaalaisomisteisissa teollisuusyrityksessä työskentelevien osuus kaikista teollisuuden työntekijöistä nousi 4,5 %:sta 8 %:iin ja ulkomaalaisomisteisten listayritysten työpaikkojen osuus kaikista työllisistä 2,0 %:sta 3,3 %:iin. Viennin osalta kehitys on ollut huima. Vienti lähes kolminkertaistui teollisuusyrityksissä ja yli kolminkertaistui kaikissa ulkomaalaisomisteisissa listayrityksissä.

Taulukko 2.7. Ulkomaalaisomisteisten yritysten vienti ja työllisyys 1990 ja 1995

Teollisuus	Vienti, mrd. mk		Osuus teollisuuden viennistä, %		Henkilöstö		Osuus teollisuuden työllisistä, %	
	1990	1995	1990	1995	1990	1995	1990	1995
10 suurinta teollisuusyritystä	4 888	13 767	4,9	8,1	20 033	26 862	3,6	5,9
30 suurinta teollisuusyritystä	5 778	16 492	5,8	9,7	25 090	36 422	4,5	8,0
Kaikki*	Vienti, mrd. mk		Osuus koko viennistä		Henkilöstö		Osuus työllisistä**	
	1990	1995	1990	1995	1990	1995	1990	1995
	6 408	19 843	6,3	11,4	47 989	62 950	2,0	3,3

*vuonna 1990 91 yritystä, vuonna 1995 132 yritystä

** myös julkisissa palveluissa työskentelevät

Merkittävin ulkomaalaisomisteinen yhtiö sekä työllistäjänä että viejänä vuonna 1995 oli ruotsalais-sveitsiläinen ABB-yhtiöt (taulukko 2.8). ABB:llä oli töissä lähes 9000 suomalaista ja yhtiön viennin arvo oli 3,6 mrd markkaa. Kvaerner Masa-Yards Oy:n vienti ylsi lähes ABB:n tasolle. Työntekijöitä Masa-Yardsilla oli noin 4900. Kolmanneksi eniten työllisti tanskalainen siivousalan yritys ISS Suomi.

Taulukko 2.8. Suomen suurimmat ulkomaalaisomisteiset yritykset

Yritys	Omistajan kotimaa	Toimiala	Henkilöstö	Vienti, milj. mk
ABB-yhtiöt	Ruotsi	Sähkö ja elektroniikka	8975	3640
Kvaerner Masa-Yards Oy	Norja	Metalli	4873	3470
ISS Suomi Oy	Tanska	Palvelu	4692	0
KCI-Konecranes Oy*	Ruotsi	Metalli	3042	866
ICL Personal Systems Oy	Japani	Tietotekniikka	2699	2590
STV Securitas Oy	Ruotsi	Palvelu	1755	0
Skanska Oy	Ruotsi	Rakennus, rakennusaine	1454	266
NCC-Puolimatka Oy	Ruotsi	Rakennus, rakennusaine	1389	52
Scansped Group Oy	Ruotsi	Kuljetus ja huolto	1375	0
Lamino Group	Iso-Britannia	Lasiteollisuus	1285	608

* 1 155 työntekijää Suomessa.

3. Erot suomalais- ja ulkomaalaisomisteisissa

Ulkomaisten yritysten vertailu suomalaisten omistamiin yrityksiin paljastaa muutaman mielenkiintoisen eron. Vuoden 1995 tietojen perusteella useimpien menestystä kuvaavien tunnuslukujen mukaan yritykset olivat melko samankaltaisia. Tähän yleiskuvaan on kuitenkin selkeä poikkeus: pääoman tuottoaste on ulkomaisissa yrityksissä selvästi korkeampi kuin suomalaisomisteisissa. Myös työn tuottavuudessa sekä yritysten velkaantuneisuudessa on eroja, mutta ne ovat jonkin verran pienempiä kuin erot pääoman tuottoasteessa (ks. myös liite 1).

Taulukko 3.1. Erot suomalais- ja ulkomaalaisomisteisissa yrityksissä vuonna 1995

Kannattavuus ja työn tuottavuus				
	Suomalaisomisteiset (288 yritystä)		Ulkomaalaisomisteiset (104 yritystä)	
	Sijoitetun pääoman tuotto %	Työn tuottavuus (jal.arvo/hlö)	Sijoitetun pääoman tuotto %	Työn tuottavuus (jal.arvo/hlö)
Kauppa	23	355	23	536
Palvelut	16	307	32	619
Teollisuus	13	366	23	423

Sekä tuottavuuden että sijoitetun pääoman tuottoasteen erot ovat systemaattisia kaikilla päätoimialoilla. Ainoa poikkeus on kauppa, jossa kotimaiset ja ulkomaiset yritykset saivat sijoitetulle pääomalle jokseenkin yhtä suuren tuoton. Teollisuudessa ja palveluissa suomalaisomisteisten yritysten pääoman tuotto jäi noin puoleen ulkomaisten yritysten tuotosta. Metsäteollisuusyritysten poistaminen aineistosta ei muuttanut koko yrityssektorin tai teollisuuden kokonaiskuva.

Erot kannattavuudessa ja tuottavuudessa suomalaisomisteisten ja ulkomaalaisten omistamien yritysten välillä ovat systemaattisia toimialasta ja tarkasteluajankohdasta riippumatta. Lisäksi näyttää siltä, että erityisesti ero pääoman tuottoasteessa

on muutaman viime vuoden aikana kasvanut. Miksi ulkomaalaisomistettu pääoma sitten tuottaa paremmin ja miksi tuottoero on kasvanut?

3.1 Kannattavuuserojen syyt

Käyttökate- ja liikevoittoprosentilla mitattu kannattavuus on suomalais- ja ulkomaalaisomisteisissa yrityksissä keskimäärin jokseenkin sama. Erot pääoman tuottoasteessa palautuvat siten pääoman kiertonopeuteen: suomalaisomisteisissa yrityksissä saman liikevaihdon (tai jalostusarvon) saavuttamiseen on tarvittu runsaasti enemmän pääomaa kuin ulkomaisessa omistuksessa olevissa yrityksissä. Pääasiallinen selitys on siis suomalaisomisteisten yritysten heikommassa pääoman tuottavuudessa. Suomalaisomisteiset yritykset ovat keskimäärin selvästi pääomavaltaisempia kuin vertailuryhmän yritykset. Käyttöomaisuuden suhde liikevaihtoon on yli kaksinkertainen. Tulos ei olennaisesti muutu, vaikka aineistosta poistetaan pääomavaltaisen metsäteollisuuden yritykset. Taulukossa 3.2 on esitetty pääomavaltaisuuden tunnuslukuja vuosina 1990 ja 1995.

Taulukko 3.2. Pääomavaltaisuus toimialoittain vuonna 1990 ja 1995

Pääomavaltaisuuden tunnusluvut vuonna 1990						
	Suomalaisomisteiset yritykset			Ulkomaalaisomisteiset yritykset		
	Investoinnit /Liikevaihto, %	Käyttöom. /Koko pääoma, %	Käyttöom. /Liikevaihto, %	Inv. / Liikevaihto, %	Käyttöom. /Koko pääoma, %	Käyttöom./ Liikevaihto, %
Kauppa	5,2	33,7	20,5	4,0	20,3	11,6
Palvelut	16,5	46,8	51,9	14,3	20,4	25,3
Teollisuus	13,8	34,8	44,1	8,8	34,9	33,8
Yhteensä	11,6	36,6	38,1	6,5	25,6	20,7

Pääomavaltaisuuden tunnusluvut vuonna 1995						
	Suomalaisomisteiset yritykset			Ulkomaalaisomisteiset yritykset		
	Investoinnit / Liikevaihto, %	Käyttöom. / Koko pääoma, %	Käyttöom. / Liikevaihto, %	Inv. / Liikevaihto, %	Käyttöom. / Koko pääoma, %	Käyttöom. / Liikevaihto , %
Kauppa	3,8	47,0	22,2	2,6	23,0	11,8
Palvelut	9,6	58,7	57,8	4,5	37,5	35,0
Teollisuus	9,5	49,5	64,0	4,4	40,2	36,3
Yhteensä	8,0	50,6	51,4	3,3	35,3	22,1

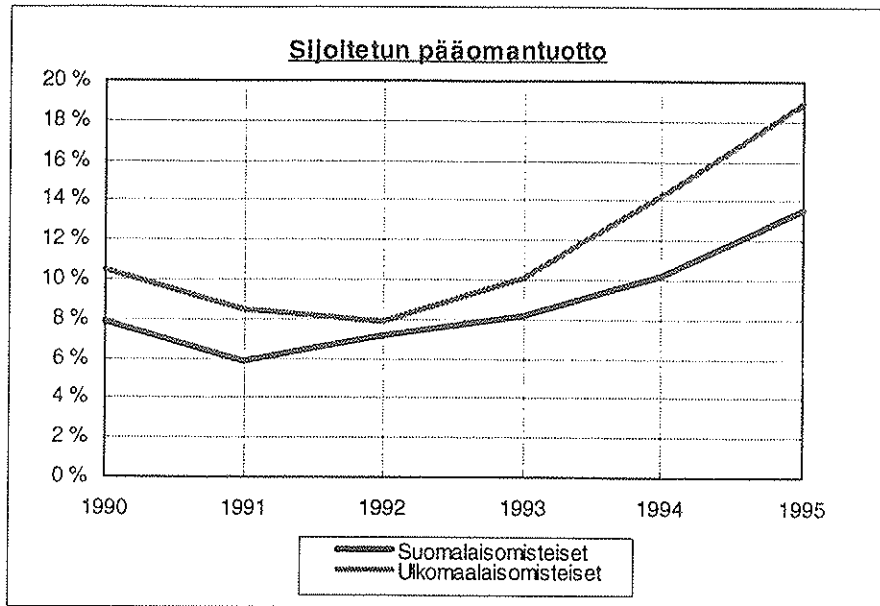
Taulukosta 3.2 nähdään, että suomalaisyritykset ovat investoineet suhteessa liikevaihtoonsa selvästi enemmän kuin ulkomaalaiset. Ero investointiasteessa on lisäksi kasvanut vuodesta 1990. Suomalaisyritykset ovat tulleet entistä pääomavaltaisemmiksi 1990-luvun aikana.

Ovatko ulkomaalaiset yritykset hankkineet Suomesta kannattavampia yrityksiä vai johtuuko niiden parempi menestys omistuksen vaihdoksesta?

3.2 Onnistuneita yritysostoja vai tehokkaampaa toimintaa?

Kannattavuuden erojen syiden selvittämiseksi on tarkasteltu yrityksiä, joiden omistus on pysynyt muuttumattomana koko tutkittavan ajanjakson eli vuosina 1990-1995. Tutkittavia yrityksiä on 220, joista 168 suomalaisomisteisia ja 52 ulkomaalaisia. Kuviossa 3.1 on esitetty näiden yritysten sijoitetun pääoman tuotto-prosentin kehittyminen 1990-luvulla.

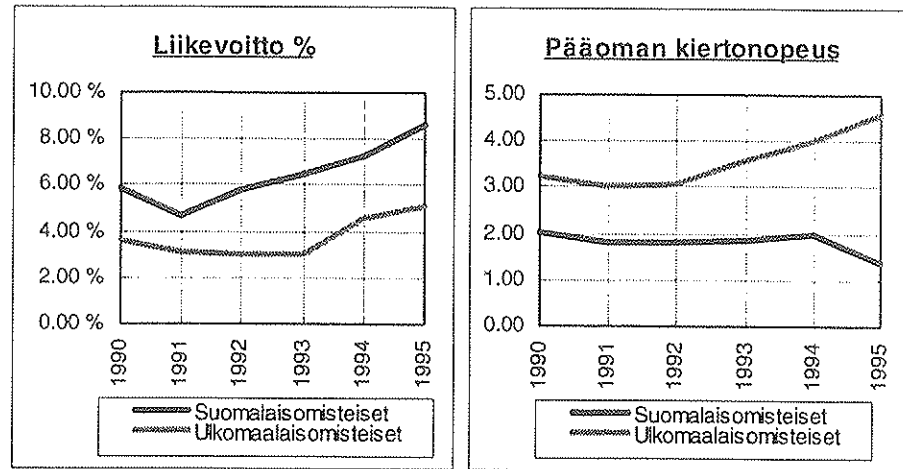
Kuvio 3.1. Koti- ja ulkomaisten yritysten sijoitetun pääoman tuotto-%

Vuonna 1990 ulkomaalaisomisteisten yritysten sijoitetun pääoman tuotto oli 10,5 prosenttia ja suomalaisomisteisten 7,9 prosenttia. Vuonna 1992 yritysten kannattavuudet lähentyivät toisiaan, kun suomalaisomisteiset yritykset onnistuivat kasvattamaan liikevoittoaan (kuvio 3.2). Vuosina 1993-95 kannattavuusero kasvoi jälleen ja vuonna 1995 ulkomaisten yritysten pääoma tuotti yli viisi prosenttiyksikköä enemmän kuin suomalaisomisteisten.

Liikevoitolla mitattuna suomalaisten yritysten kannattavuus oli koko tarkasteltavan ajanjakson parempi kuin ulkomaalaisten (kuvio 3.2). 1990-luvulla molemmissa yritysryhmissä liikevoitto on kasvanut. Suomalaisyrityksissä jopa enemmän kuin ulkomaalaisyrityksissä. Huonompi sijoitetun pääoman tuotto selittyikin hitaammalla pääoman kierto nopeudella. Ulkomaiset yritykset ovat onnistuneet nopeuttamaan pääomansa kierto nopeutta 1990-luvulla. Varsinkin muutamana viime vuotena kierto nopeus on jatkuvasti kasvanut. Suomalaisomisteisissä yrityksissä pääoman kierto nopeus pysyi lähes koko 1990-luvun ennallaan. Vuonna 1995 kierto nopeus hidastui. Hidastuminen oli seurausta yritysten investointien kasvusta, jolloin käyttöomaisuuden kasvu johti pääoman kierto nopeuden putoamiseen.

Kuvio 3.2. Liikevoitto ja pääoman kierto nopeus

Voidaankin todeta, että ainakin osa kannattavuuden eroista suomalais- ja ulkomaalaisyritysten kesken johtuu yritysten omista toimista. Ulkomaalaisomisteiset yritykset ovat viime vuosina tehostaneet pääoman käyttöönsä merkittävästi. Ovatko ulkomaalaiset onnistuneet sen lisäksi myös ostamaan hyviä yrityksiä?

Taulukon 3.1 ulkomaisten yritysten keskimääräinen kannattavuus on ollut parempi kuin kuvion 3.1 yritysten. Taulukon yritysryhmä koostuu kaikista yrityksistä riippumatta siitä, onko niiden omistus muuttunut. Vuonna 1995 taulukon yritysten kannattavuus on ollut korkeampi kuin kuvion 3.1 yritysten. Vuosina 1991-1995 ulkomaalaisomistukseen siirtyneet yritykset ovat siis olleet keskimääräistä kannattavampia. Ne ovat olleet myös kannattavampia kuin ulkomaalaisomisteiset keskimäärin.

Edellä esitetyt tarkastelut osoittavat, että ulkomaalaiset yritykset ovat onnistuneet hankkimaan Suomesta yrityksiä, joiden kannattavuus ja tuottavuus ovat selvästi suomalaista keskitasoa parempia. Lisäksi hankitut yritykset ovat ulkomaalaisomistuksessa menestyneet paremmin kuin aiemmin suomalaisomisteisina. Ulkomaalaiset omistajat ovat olleet selvästi vaativampia omistajia kuin suomalaiset - yritysten toimintaa on tehostettu. Monet yksittäisten yritysten esimerkit osoittavat lisäksi, että uudet omistajat (useimmiten ostajana on ollut yritys) ovat tarjon-

neet suomalaisyrityksille uusia markkinointikanavia ja -osaamista sekä pääomia, jotka ovat olleet ostettujen yritysten kasvun keskeisiä pullonkauloja. Ulkomaalaisomistus on ilmeisesti tuonut yrityksiin sellaista osaamista, jota niissä on eniten tarvittu.

Kannattavuuseroja koskeva tulos ei välttämättä ole kovin yllättävä, sillä samantapaisia on saatu muutamissa ulkomaisissa tutkimuksissa, joissa ulkomaisten suorien sijoitusten tai yritysostojen kannattavuusvaikutuksia on tutkittu. Esimerkiksi Ruotsissa ulkomaalaisomistuksessa olevat yritykset ovat kotimaisomisteisia kannattavampia. Muutos sinänsä näyttää myös usein tuovan positiivisen sysäyksen yritysten toimintaan. Merkittävää Suomen tapauksessa on kuitenkin erojen suuruus ja niiden kasvu. Ulkomaalaisten ja suomalaisten omistamat yritykset ovat toimineet saman kansantalouden ja talouspolitiikan toimintaympäristössä. Erot johtuvat yrityskohtaisista tekijöistä.

4. Johtopäätökset

Tässä tutkimuksessa on tarkasteltu Suomessa toimivia ulkomaalaisia yrityksiä. Ulkomaiset yritykset työllistävät joka kymmenennen suomalaisen teollisuustyöntekijän. Nämä yritykset ovat myös tärkeitä ulkomaanvaluutan hankkijoita. Ulkomaisten yritysten viennin osuus koko Suomen teollisuuden viennistä on jo lähes kymmenen prosenttia. Ulkomaalaisomisteisissa teollisuusyrityksissä viennin osuus liikevaihdosta on jonkin verran suurempi kuin suomalaisomisteisissa.

Keskeisin ero suomalais- ja ulkomaalaisomisteisten yritysten välillä on sijoitetun pääoman tuotossa. Ulkomaiset omistajat ovat keskimäärin saaneet paremman tuoton pääomalleen kuin suomalaiset omistajat. Ero on kasvanut vuodesta 1990 vuoteen 1995. Kannattavuuserot johtuvat suomalaisyritysten heikommasta pääoman kiertonopeudesta. Sen sijaan liikevoitolla mitattuna kotimaiset yritykset ovat kannattaneet ulkomaalaisia paremmin. Ulkomaiset yritykset ovat onnistuneet yritysostoissaan hyvin. Vuosina 1991-1995 ulkomaalaisomistukseen siirtyneet yritykset ovat olleet kannattavampia kuin yritykset keskimäärin. Onnistuneiden yritysostojen lisäksi ulkomaalaiset ovat myös omilla toimillaan lisänneet sijoitetun pääoman tuottoastetta.

Kannattavuuden lisäksi myös työn tuottavuudessa ja yritysten velkaantuneisuudessa näkyy eroja. Ulkomaiset yritykset ovat olleet tuottavampia ja niiden velkaantuneisuus ei ole yhtä suuri kuin kotimaisten yritysten.

Ulkomaisten yritysten merkitys kasvaa jatkossa entisestään. Suuret suomalaisyhtiöt keskittyvät yhä enemmän omaan erityisosaamiseensa ja myyvät muiden toimialojen liiketoimintojaan pois. Ostaja löytyy usein ulkomailta. Myös pienet huipputeknologian yritykset kiinnostavat ulkomaisia yrityksiä. Varsinkin yhdysvaltalaiset yritykset ovat osoittaneet mielenkiintoa näitä kohtaan.

Yksittäisten esimerkkien perusteella näyttää siltä, että ulkomaalaisomistus on avannut suomalaisille teknologiayrityksille uusia markkinointikanavia ja siten

kasvattanut niiden vientiä. Jatkotutkimuksia ajatellen tulevaisuudessa tulisikin selvittää miten ulkomaiset yritykset ovat vaikuttaneet Suomen teknologiseen ja teollisuuden rakenteeseen.

5. Lähteet

Heikkilä, A. (1994). Selvitys suorista sijoituksista Suomeen. Suomen Pankin keskustelualoitteita 2/94, Helsinki.

Lichtenberg, F., Siegel, D. (1992). Productivity and Changes in Ownership of Manufacturing Plants. Teoksessa: F.R. Lichtenberg, Corporate Takeovers and Productivity. Cambridge, MIT Press.

Lovio, R. (1992). The Influence of Foreign Companies on the Birth and Development of the Finnish Electronics Industry. Teoksessa Vuori & Ylä-Anttila (eds.) Mastering Technology Diffusion - The Finnish Experience. ETLA B:82, Helsinki.

Luukkanen, H. (1994). Ulkomaiset teollisuusyritykset ja niiden tutkimustoiminta Suomessa 1984-1991. VTT teknologian tutkimuksen ryhmä. Työpapereita No 9. Espoo.

McGuckin, R., Nguyen, S. (1995). On Productivity and Plant Ownership Change: New Evidence from the Longitudinal Research Database. RAND Journal of Economics. vol. 26, 257-276.

Paasonen, V. (1994). Foreign Direct Investment of Foreign and Multinational Companies in Finland. Pro Gradu. HKKK.

Puhakka, M. (1995). Ulkomaisten yritysten suorat sijoitukset Suomeen - Kyselytutkimuksen tuloksia. ETLA keskustelualoitteita no 530.

6. Liitteet

Liite. 1 Sijoitetun pääoman tuotto ja jalostusarvo/henkilö (1000 mk) toimialoit-
tain vuonna 1995

107 ulkomaalaisomis- teista 289 suomalaisomisteista	Sijoitetun pääoman tuotto, %			Jalostusar- vo/henkilö (1000 mk)		
Toimiala	Suomalais- omisteiset	Ulkomaalais- omisteiset	Kaikki	Suomalais- omisteiset	Ulkom.- omisteiset	Kaikki
Autokauppa	24,0	25,3	24,6	521,9	578,1	550,0
Elintarvike	11,5	18,8	12,5	337,4	512,0	361,6
Energia	6,4	7,2	6,5	743,5	513,0	728,1
Graafinen ja viestintä	16,7	67,9	18,9	309,1	811,0	330,9
Huonekalu	16,7		16,7	260,5		260,5
Kemia ja muovi	17,8	25,6	21,2	365,3	596,0	464,1
Kuljetus ja huolinta	12,6	15,0	13,1	297,9	286,3	296,0
Lasiteollisuus		7,4	7,4		272,0	272,0
Mainostoimisto	25,3		25,3	353,0		353,0
Metalli	13,5	37,8	18,3	297,6	318,6	301,8
Metsä	17,0	19,3	17,2	487,4	330,0	475,3
Moniala	14,8	22,3	15,9	298,5	357,3	307,2
Palvelu	17,0	38,3	21,9	307,1	780,6	414,7
Päivittäistavaratukku	13,8	5,9	12,5	457,0	274,5	426,6
Rakennus, rakennusai- ne	2,6	25,6	7,6	342,4	366,6	349,9
Sähkö ja elektroniikka	31,3	14,9	25,9	300,7	411,3	337,6
TeVaNaKe	17,3	15,8	17,1	194,2	479,0	234,9
Tietotekniikka	22,3	7,7	12,6	311,8	432,6	392,3
Tukkukauppa	32,2	27,7	29,8	386,7	572,0	484,4
Vähittäiskauppa	16,2	30,5	17,6	235,6	346,0	246,3
Öljykauppa	51,8	21,5	26,6	754,0	680,4	692,7
Kaikki toimialat	16,5	23,8	18,4	351,4	499,0	391,1

ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS (ETLA)
THE RESEARCH INSTITUTE OF THE FINNISH ECONOMY
LÖNNROTINKATU 4 B, FIN-00120 HELSINKI

Puh./Tel. (09) 609 900
Int. 358-9-609 900

Telefax (09) 601753
Int. 358-9-601 753

KESKUSTELUAIHEITA - DISCUSSION PAPERS ISSN 0781-6847

- No 550 PENTTI VARTIA - PEKKA YLÄ-ANTTILA, Technology Policy and Industrial Clusters in a Small Open Economy - The Case of Finland. 16.02.1996. 15 p.
- No 551 PONTUS BRAUNERHJELM - PER HEUM - PEKKA YLÄ-ANTTILA, Internationalization of Industrial Firms. Implications for growth and industrial structure in the Nordic countries. 16.02.1996. 33 p.
- No 552 REIJO MANKINEN, Alkoholiveron alentamisen kansantaloudellisia vaikutuksia. 26.02.1996. 42 s.
- No 553 RITA ASPLUND, Koulutus, työura ja palkkaerot. 22.03.1996. 13 s.
- No 554 MARIANNE PAASI, The Absorptive Capacities of Estonian Firms. - Can a Technology-based Industrial Strategy Succeed? 22.03.1996. 17 p.
- No 555 HANNU HERNESNIEMI, Barriers to Economic Cooperation of Baltic Rim Countries. 10.04.1996. 46 p.
- No 556 ANNICK LARUELLE - MIKA WIDGRÉN, Is the Allocation of Voting Power among the EU States Fair? 17.04.1996. 19 p.
- No 557 JARI HYVÄRINEN, A Survey of Corporate Governance - Which Model for Transition Countries? 13.05.1996. 32 p.
- No 558 PASI KUOPPAMÄKI, Joint Implementation ilmastopolitiikan välineenä: Suomi ja lähialueiden kasvihuonekaasujen päästöjen rajoittaminen. 12.06.1996. 35 s.
- No 559 MIKA PAJARINEN, Työnantajan kansaneläkemaksun porrastuksen toimivuus vuosina 1993 ja 1994. 20.6.1996. 34 s.
- No 560 OKKO-PEKKA SALMIMIES, EU:n pakolais- ja maahanmuuttoasioita koskevan yhteistyön kehittäminen ja taloudellinen ulottuvuus. 10.07.1996. 32 s.
- No 561 AIJA LEIPONEN, Education, Tenure and Innovation in Manufacturing firms. 16.08.1996. 26 p.
- No 562 AIJA LEIPONEN, Education and Innovative Capabilities. 16.08.1996. 20 p.
- No 563 AIJA LEIPONEN, Competences, Innovation and Profitability of Firms. 16.08.1996. 16 p.

- No 564 JYRKI RUUTU, Suomen valuuttakurssijärjestelmä osana eurooppalaista järjestelmää. Historiallinen katsaus keskiajalta autonomian ajan loppuun. 29.08.1996. 22 s.
- No 565 HEIKKI PALM, Eläkeuudistuksen vaikutukset Suomen kansantalouden numeerisessa limitäisten sukupolvien mallissa. 02.09.1996. 34 s.
- No 566 JYRKI ALI-YRKKÖ, Teknologiaintensiivisten yritysten kansainvälistyminen - vaikutuksia Suomen talouteen. 05.09.1996. 53 s.
- No 567 VENLA SIPILÄ, Suomen ja Venäjän välinen kauppa 1986-1995. 06.09.1996. 100 s.
- No 568 EUGEN KOEV, Palkkadiskriminaatio teollisuuden toimihenkilöillä. 11.09.1996. 73 s.
- No 569 MARIANNE PAASI, The Inherited and Emerging Absorptive Capacities of Firms - Results of a firms survey in the Estonian electronics industry. 24.09.1996. 26 p.
- No 570 TANJA KIRJAVAINEN - HEIKKI A. LOIKKANEN, Efficiency Differences of Finnish Senior Secondary Schools: An Application of Dea and Tobit-analysis. 02.10.1996. 40 p.
- No 571 ATRO MÄKILÄ, Teknologian työllisyysvaikutukset - Katsaus kirjallisuuteen. 21.10.1996. 19 s.
- No 572 HEIKKI HELLA, On Outliers in Time Series Data. 25.10.1996. 11 p.
- No 573 NINA HAUHIO - REIJA LILJA, The Evolution of Gender Wage Differentials Over the Career. 03.12.1996. 18 p.
- No 574 HEIDI HAILI, The Forward Exchange Rate as a Predictor of the Spot Exchange Rate, An Empirical Study. 03.12.1996. 88 p.
- No 575 ERKKI KOSKELA - MARKKU OLLIKAINEN, Optimal Design of Forest Taxation with Multiple-use Characteristics of Forest Stands. 11.12.1996. 31 p.
- No 576 MIKA PAJARINEN, On Possibilities to Construct a Model for Trade Flows and Factors of Production Movements between the EU and Eastern Europe. 30.12.1996. 25 p.
- No 577 ERKKI KOSKELA - MARKKU OLLIKAINEN, Tax Incidence and Optimal Forest Taxation under Stochastic Demand. 07.01.1997. 29 p.
- No 578 JUSSI RAUMOLIN, Trends in Logistics in Europe. 07.01.1997. 31 p.
- No 579 JYRKI ALI-YRKKÖ - SARI SIRVIÖ - PEKKA YLÄ-ANTTILA, Ulkomaalaiset yritykset Suomessa - onnistuneita yritysostoja vai tehokkaampaa toimintaa? 13.01.1997. 23 s.

Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksen julkaisemat "Keskusteluaiheet" ovat raporteja alustavista tutkimustuloksista ja väliraportteja tekeillä olevista tutkimuksista. Tässä sarjassa julkaistuja monisteita on mahdollista ostaa Taloustieto Oy:stä kopiointi- ja toimituskuluja vastaavaan hintaan.

Papers in this series are reports on preliminary research results and on studies in progress. They are sold by Taloustieto Oy for a nominal fee covering copying and postage costs.